

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **M. B.**, zast. Mgr. Pavlem Čižinským, advokátem, se sídlem Ječná 548/7, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 12. 4. 2012, č. j. 48 Az 7/2012 – 24,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 12. 4. 2012, č. j. 48 Az 7/2012 – 24, **se zrušuje**.

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 3. 2. 2012, č. j. OAM-330/LE-PA03-PA03-2011, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 7200 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Pavla Čižinského, advokáta.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 3. 2. 2012, č. j. OAM-330/LE-PA03-PA03-2011, rozhodl žalovaný tak, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je nepřípustná podle § 10a písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a řízení se podle § 25 písm. i) téhož zákona zastavuje. Žalovaný poukázal na skutečnost, že žalobce v minulosti již jednou žádal o mezinárodní ochranu. Svoji první žádost podal dne 8. 5. 2005, přičemž jako důvod ke svému odchodu z Ukrajiny uváděl obavu z jednání věřitelů, kterým dlužil

peníze, jež si od nich půjčil s kamarádem na opravu a vybavení malého klubu. O udělení mezinárodní ochrany (azylu), požádal kvůli legalizaci pobytu v České republice, aby se z uvedeného důvodu nemusel vrátit na Ukrajinu. Tato žádost byla podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu zamítnuta rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 5. 2005 jako zjevně nedůvodná, neboť v řízení bylo prokázáno, že žalobce podal svoji žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění nebo vydání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve.

V průběhu současného řízení žalovaný zjistil, že žalobce jako důvod své žádosti o udělení mezinárodní ochrany označil snahu zajistit si tímto krokem legalizaci pobytu na území České republiky, aby se nemusel vrátit na Ukrajinu. Má zde manželku a nezletilého syna, se kterými by chtěl žít a starat se o ně. Žalovaný proto v odůvodnění svého rozhodnutí dospěl k závěru, že žalobcova opakovaná žádost o mezinárodní ochranu byla podána pouze za účelem další legalizace pobytu v České republice.

Žalovaný se dále zabýval vztahem žalobce k jeho manželce a synovi, který podle žalobce představuje překážku pro jeho vycestování do země původu, a konstatoval, že samotná existence vztahu vyhošťované osoby k občanům České republiky, stejně jako případné sdílení společné domácnosti či deklarovaná hloubka citů mezi posuzovanými osobami, neznamená ještě automaticky důvod hodný zvláštního zřetele k udělení humanitárního azylu. Jak totiž vyplývá z judikatury ESLP, který v minulosti tuto otázku již mnohokrát řešil, muselo by se jednat o natolik dlouhodobý a intenzivní vztah, nejčastěji pak dlouholeté manželství či dokonce rodinu s dětmi, aby s ohledem na stupeň integrace jednotlivých členů rodiny a naopak již nemožnost zpětné integrace v zemi původu cizince, bylo možno zcela vyloučit reálnou možnost případného následování ostatních členů rodiny do země původu vyhošťované osoby. V případě žalobce však správní orgán takový druh vztahu a stupeň integrace do společnosti České republiky neshledal, neboť žalobce s manželkou a synem od jeho narození v roce 2007 nežije ve společné domácnosti, o svého syna se nestará a dlouhodobě se nepodílí na jeho výchově a výživě. Žalovaný dále poukázal na skutečnost, že manželka žalobce podala žádost o rozvod, čímž dala jasně najevo, že se žalobcem v budoucnu žít nechce. Vztah žalobce k manželce a synovi tak podle žalovaného nelze považovat za možnou překážku pro vycestování žalobce z území České republiky, neboť nepředstavuje rozvinutou soukromou a rodinnou vazbu, pro kterou by se na žalobcovo vyhoštění mohlo pohlížet jako na porušení mezinárodních závazků České republiky, především ve vztahu k čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a Úmluvy o právech dítěte.

Žalovaný zdůraznil, že řízení o udělení mezinárodní ochrany je zcela mimořádný institut, jehož smyslem je ochrana cizinců, kteří pociťují důvodnou obavu před pronásledováním v zemi původu nebo případně pociťují důvodnou obavu z hrozby nebezpečí vážné újmy ve věci jejich potenciálního návratu do země původu a konstatoval, že výše uvedená tvrzení žalobce o jeho rodinných vazbách nelze považovat za nové skutečnosti ve smyslu zákona o azylu. Žalobce sice tyto nové důvody tvrdil, avšak v průběhu řízení bylo jednoznačně prokázáno, že tak činil lživě.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, v níž poukázal zejména na skutečnost, že žalovaný se ve svém rozhodnutí na více jak třech stranách zabýval

rodinnými vztahy žalobce a situací v jeho manželství. Podle žalobce tak je zřejmé, že posuzoval novou skutečnost, která nebyla předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany, tj. o novou skutečnost ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu, s níž se však žalovaný řádně nevypořádal a jeho rozhodnutí tak je nezákonné a nepřezkoumatelné. Žalobce dále uvedl, že je téměř vyloučené, aby jeho syn, který byl rozsudkem Okresního soudu v Chrudimi ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 9 Nc 299/2007 svěřen do výchovy matce, za ním mohl odjet na Ukrajinu. Pokud by žalobce vycestoval, znamenalo by to zpřetrhání rodinných vazeb a znemožnění se jakkoli podílet na výchově svého syna a udržování vztahu s ním. Žalobce dále žalovanému vytýkal, že přikládal nadměrnou váhu vyjádřením jeho manželky, že s ní ani se synem není žalobce v kontaktu a označil rozhodnutí žalovaného za silně zaujaté. S ohledem na výše uvedené žalobce navrhl, aby krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 4. 2012, č. j. 48 Az 7/2012 – 24, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Krajský soud shledal, že žalovaný poskytl žalobci veškeré podmínky k tomu, aby mohl sdělit skutečnosti, které v řízení o udělení mezinárodní ochrany považuje za relevantní a následně je pečlivě hodnotil ve všech souvislostech. Zdůraznil, že žalobce se oženil a narození dítěte očekával v době, kdy již probíhalo řízení o prvé žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Na území České republiky žalobce pobýval na základě víza za účelem strpění, uvedené skutečnosti však neuvedl. Sám žalobce tedy zavinil, že nemohly být předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v tomto předchozím pravomocně ukončeném azylovém řízení. Krajský soud poukázal na ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu, podle kterého je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřípustná, podal-li cizinec opakovaně žádost o udělení mezinárodní ochrany, aniž by uvedl nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany. Žalobci nic nebránilo v tom, aby v předchozím řízení o udělení mezinárodní ochrany žalovanému sdělil, že se oženil, očekává narození dítěte a spatřuje v těchto skutečnostech důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Krajský soud dodal, že žalobce se ani nemůže dovolávat práva na rodinný život, který by byl narušen neudělením mezinárodní ochrany, neboť ze spisového materiálu je zřejmé, že s manželkou ani se synem dlouhodobě nežije a neplní povinnosti spojené s výchovou a výživou svého syna. I kdyby tomu tak však nebylo, nelze podle krajského soudu v pouhé existenci rodiny na území České republiky spatřovat důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Krajský soud uzavřel, že žalovaný postupoval správně, neboť podmínky § 10a písm. e) zákona o azylu byly naplněny.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), v níž namítal, že krajský soud nesprávně interpretoval ustanovení § 10a odst. e) zákona o azylu, když nevzal v potaz průběh a posloupnost předchozího řízení o mezinárodní ochraně. Stěžovatel podal v roce 2005 žádost o mezinárodní ochranu, která byla zamítnuta rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 5. 2005, č. j. OAM-893/VL-07-2005. Žaloba proti tomuto rozhodnutí byla zamítnuta rozsudkem Krajského soudem v Ostravě ze dne 15. 5. 2006, č. j. 63 Az 74/2005 – 17. Kasační stížnosti

proti tomuto rozsudku odmítl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 20. 6. 2007, č. j. 3 Azs 239/2006 – 39. Svatba žalobce, ke které došlo dne 1. 4. 2006, tak i narození syna dne X se tedy udály dlouho poté, co žalovaný v roce 2005 vydal zamítavé rozhodnutí o první žádosti žalobce o azyl. Skutečnost, že se oženil, by tak žalobce mohl uvádět pouze v řízení před krajským soudem. Narození syna však nemohl uvést ani v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem, neboť o kasační stížnosti bylo rozhodnuto několik měsíců předtím, než se jeho syn narodil.

Stěžovatel tak má za to, že v předcházejícím azylovém řízení neměl reálnou možnost zmínit sňatek s občankou ČR a zejména pak narození syna. Tyto skutečnosti je tedy nutno posuzovat jako nové skutečnosti, které nebyly bez jeho zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně skončeném řízení. Závěr krajského soudu má pro stěžovatele absurdní důsledek, že v podstatě nemohl uplatnit narození svého syna v řízení o mezinárodní ochraně, neboť „zmínil-li by jeho narození před Nejvyšším správním soudem v předchozím řízení o udělení mezinárodní ochrany v letech 2006 až 2007, nebylo by to bráno v úvahu, neboť o tomto důvodu by nemohlo být meritorně rozhodováno“. Když však stěžovatel uplatňoval svůj vztah k dítěti v současné žádosti o mezinárodní ochranu, bylo mu sděleno, že tuto skutečnost měl uplatnit v předchozím řízení – přestože ji ve věci uplatnit nemohl.

Stěžovatel dále uvedl, že podle § 75 s. ř. s. vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Uvádět v řízení před soudem skutečnosti, které nastaly teprve po vydání rozhodnutí o mezinárodní ochraně během řízení o soudním přezkumu, je tedy právně nepřípustné a z tohoto hlediska i zbytečné. Uvedené platí ještě silněji o řízení o kasační stížnosti. Pokud tak tedy stěžovatel neučinil, těžko lze dojít k závěru, že by zavinil, že tyto skutečnosti nemohly být zkoumány v předchozím řízení, přičemž i kdyby je uvedl, stejně by je nebylo možno zkoumat. Stěžovatel se proto domnívá, že ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu je nutno interpretovat tak, že novými skutečnostmi a zjištěními, které nebyly ze zavinění opětovného žadatele o mezinárodní ochranu zkoumány v předchozím řízení o mezinárodní ochraně, mohou být jen ty skutečnosti, které nastaly přede dnem vydání správního rozhodnutí o předchozí žádosti o udělení azylu. Skutečnosti nastalé teprve po vydání správního rozhodnutí během soudního přezkumu tohoto rozhodnutí jimi být nemohou. Krajský soud se tak podle stěžovatele dopustil chybného právního posouzení věci, když dospěl k názoru, že mohl svůj sňatek a narození svého syna uplatnit již v předchozím řízení o mezinárodní ochraně, ačkoliv tyto skutečnosti nastaly až po skončení řízení u žalovaného. V této otázce stěžovatel spatřuje přijatelnost své kasační stížnosti, neboť má za to, že dosud nebyla Nejvyšším správním soudem řešena a krajský soud se svou výše uvedenou interpretací navíc dopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad hmotně právního postavení stěžovatele.

Podle stěžovatele lze § 10a písm. e) zákona o azylu vztáhnout pouze k těm předchozím řízením o mezinárodní ochraně, které byly projednávány podle zákona o azylu ve znění novely č. 165/2006 Sb. „*V opačném případě by došlo k tomu, že žadatel o mezinárodní ochranu ve své předchozí žádosti o azyl (tenkrát navíc vůbec nešlo o žádost o mezinárodní ochranu, nýbrž pouze o žádost o azyl), neuvedl skutečnosti rozhodné pro získání doplňkové ochrany (neboť doplňková ochrana v té době ještě neexistovala) a při další žádosti by i*

skutečnosti rozhodné pro získání doplňkové ochrany byly odmítnuty jako nepřípustné, protože jde o žádost opakovanou.“ Krajský soud tak podle stěžovatel věc nesprávně posoudil, když dospěl k názoru, že žalobce mohl uzavření manželství a narození svého syna uplatnit již v předchozím azylovém řízení, ačkoliv v té době institut doplňkové ochrany vůbec nebyl v zákoně o azylu zakotven. Také v této otázce stěžovatel spatřuje přijatelnost své kasační stížnosti, neboť má za to, že dosud nebyla Nejvyšším správním soudem řešena a krajský soud se svou interpretací dopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do stěžovatelova hmotněprávního postavení.

K závěru krajského soudu, že i kdyby stěžovatelem uváděné skutečnosti byly posouzeny jako skutečnosti nové, ani tehdy by nehrály žádnou roli, neboť se svou manželkou nežije, neplní povinnosti spojené s výchovou a výživou syna a navíc nelze v pouhé existenci rodiny na území ČR spatřovat důvod pro udělení mezinárodní ochrany, stěžovatel uvedl, že tyto skutečnosti měly být posuzovány v rámci standardního řízení o mezinárodní ochraně. Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že v žalobě uvedl argumenty, pro které nelze souhlasit se závěrem, že by v jeho případě nehrozil zásah do jeho soukromého a rodinného života. V této souvislosti uvedl, že i kdyby bylo pravdou, že o syna v minulosti nepečoval, pak by tato skutečnost nebyla důvodem pro znemožnění jeho kontaktu se synem v budoucnosti. Krajský soud se však s argumenty obsaženými v žalobě nevypořádal.

S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 12. 4. 2012, č. j. 48 Az 7/2012 – 24, spolu s rozhodnutím žalovaného ze dne 3. 2. 2012, č. j. OAM/LE-PA03-PA03-2011 a přiznal stěžovateli náhradu nákladů právního zastoupení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost s odůvodněním, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Námitky stěžovatele pokládá žalovaný za nedůvodné. Poukázal na skutečnost, že základní zásadou řízení o udělení mezinárodní ochrany je povinnost tvrzení, která vázne toliko na žadateli o udělení mezinárodní ochrany. Pokud žadatel neunese svoji část důkazního břemene a nedostojí své povinnosti tvrzení, je nutno mu takovou skutečnost přičítat k tíži. Žalobce v průběhu předchozího správního řízení o udělení mezinárodní ochrany ani slovem nezmínil své manželství či těhotenství jeho manželky, i když o těchto skutečnostech musel vědět a měl povinnost (o níž byl správním orgánem řádně poučen) uvést všechny okolnosti důležité pro rozhodování jeho případu.

Zástupce stěžovatele se navíc mýlí, pokud tvrdí, že povinnost tvrzení se vztahuje pouze ke správnímu řízení o udělení mezinárodní ochrany. Také v řízení před krajským soudem je totiž žalobce v postavení žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Soudy rozhodují v tzv. plné jurisdikci a ve věcech mezinárodní ochrany mohou zkoumat nové skutečnosti a důkazy, a to z pohledu možného porušení zásady „non-refoulement“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 – 75). Právní názor stěžovatele, že nové skutečnosti může předkládat jen v rámci správního řízení o udělení mezinárodní ochrany, je tak podle žalovaného v rozporu s konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu. Žalovaný dále vyjádřil nesouhlas se závěrem stěžovatele, že k otázce posuzování nových skutečností při zastavení řízení pro nepřípustnost žádosti o udělení mezinárodní ochrany dosud neexistuje judikatura Nejvyššího správního soudu a

poukázal např. na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011 – 96.

Manželství a rodičovství stěžovatele nepředstavuje podle žalovaného novou skutečnost, kterou žalobce bez svého zavinění nemohl uvést v předchozím správním řízení, navíc rodinný život dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod je primárně chráněn nikoliv zákonem o azylu, ale ustanovením § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71).

Závěrem žalovaný zdůraznil, že stěžovateli bylo uděleno správní vyhoštění, které jej nepochybně vedlo ke vstupu do řízení o udělení mezinárodní ochrany. Podle žalovaného se tak ze strany stěžovatele jedná o zneužití institutu mezinárodní ochrany, přičemž stěžovatel měl navíc možnost použít pro odvrácení správního vyhoštění a jeho přezkum všech prostředků, které mu poskytuje zákon o pobytu cizinců (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2012, č. j. 6 Azs 5/2012 – 58).

S ohledem na výše uvedené žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně zamítl pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud poté, co shledal, že kasační stížnost je podána včas, osobou k jejímu podání oprávněnou, směřující proti rozsudku krajského soudu, proti němuž je kasační stížnost přípustná, se zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 104a zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel přijatelnost své kasační stížnosti spatřuje v nesprávném právním posouzení věci krajským soudem, který dospěl k závěru, že stěžovatel mohl argument uzavření manželství a narození svého syna uplatnit již v předchozím řízení o mezinárodní ochraně, ačkoliv tyto skutečnosti nastaly až po skončení řízení předchozího řízení o mezinárodní ochraně. Podle stěžovatele se krajský soud touto interpretací dopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení.

Nejvyšší správní soud tento důvod přijatelnosti kasační stížnosti uváděný stěžovatelem shledal opodstatněným a proto se kasační stížností věcně zabýval a na základě kasační stížnosti přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v rozsahu a z důvodů, které uplatnil stěžovatel v kasační stížnosti. Přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně označil - odkazem na příslušné ustanovení zákona - důvody kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnuti, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Kasační stížnost je důvodná.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobce dne 11. 11. 2011 podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedl, že o mezinárodní ochranu žádá, neboť má v České republice manželku a dítě. Vyjádřil přesvědčení, že policie České republiky nemá právo rodinu rozbít a oddělovat otce od syna. Na Ukrajinu se vrátit nechce, neboť tam nikoho nemá a bojí se o svůj život.

Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany stěžovatel uvedl, že z Ukrajiny odjel v roce 2004 za prací, přičemž žádný jiný důvod k tomuto kroku neměl. Žalobce dále zmínil, že v roce 2005 se seznámil s občankou České republiky R. B., s kterou se nějaký čas scházel a přibližně půl roku před svatbou spolu začali bydlet v H. Dne 1. 4. 2006 se uskutečnila svatba, dne X se jim narodil syn K.

Ve správním spise je dále založeno rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 5. 2005, č. j. OAM-893/VL-07-12-2005, kterým byla zamítnuta předchozí žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, neboť žalovaný shledal, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve. V tomto řízení stěžovatel uvedl, že si v roce 2004 společně s kamarádem pronajali starý domek, který chtěli upravit na klub s diskotékou. Od místního bandity si vypůjčili 3000 USD a dohodli se, že mu po roce vrátí 4000 USD. Klub však zničili banditě, a tak ho museli zavřít. Přestali podnikat a neměli z čeho vrátit zapůjčené peníze. Věřitel se o ně začal zajímat a vyzval je, aby pro něj prodávali drogy. Vyhrožoval jim, že buď mu vrátí peníze, nebo pro něj budou pracovat nebo je „přerazí“. Stěžovatel se obával splnění jeho vyhrůžek, vyřídil si proto cestovní doklady a v říjnu roku 2004 opustil vlast a odjel do České republiky. Jiné důvody žádosti tehdy stěžovatel neuváděl.

Žaloba stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 5. 2005 byla zamítnuta rozsudkem Krajského soudem v Ostravě ze dne 15. 5. 2006, č. j. 63 Az 74/2005 – 17. Kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 20. 6. 2007, č. j. 3 Azs 239/2006 – 39, neboť stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem.

Z provedené rekapitulace je zřejmé, že v posuzované věci se jedná především o posouzení otázky, zda Krajský soud v Praze věc správně posoudil, pokud shledal, že sňatek a narození dítěte mohly být předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení o mezinárodní ochraně či nikoliv a byl tudíž v nynějším řízení o udělení azylu dán důvod pro aplikaci § 10a písm. e) zákona o azylu.

Podle § 10a písm. e) zákona o azylu, *žádost o udělení mezinárodní ochrany je nepřípustná, podal-li cizinec opakovaně žádost o udělení mezinárodní ochrany, aniž by uvedl nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany.*

Výkladem naposledy zmíněného ustanovení zákona o azylu se již Nejvyšší správní soud zabýval v několika svých rozhodnutích. V rozsudku ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 – 65, vyslovil, že „citované ustanovení bylo do zákona o azylu nově doplněno zákonem č. 379/2007 Sb. (s účinností od 21. 12. 2007), a to v souladu se směrnicí Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (dále jen „procedurální směrnice“); jedná se tedy o důsledek transpozice procedurální směrnice, kterou Česká republika provedla právě výše uvedeným zákonem s cílem postihnout případy opakovaných žádostí o udělení mezinárodní ochrany podávaných ze stejných důvodů jako žádosti předchozí. Čl. 25 odst. 2 procedurální směrnice totiž stanoví konkrétní případy, kdy členské státy mohou považovat žádost za nepřípustnou s tím, že pod písmenem f) je stanoven případ, kdy žadatel po pravomocném rozhodnutí podal stejnou žádost.

Tato výchozí pozice pro posouzení žádosti jako nepřípustné je pak dále rozvinuta v čl. 32 procedurální směrnice, který blíže řeší případy opakovaných (následných) žádostí o udělení mezinárodní ochrany v témže členském státě s tím, že tyto žádosti nejprve podléhají předběžnému posouzení. V jeho rámci je pak posuzováno, zda opakovaná žádost obsahuje nové skutečnosti či zjištění, které významně zvyšují pravděpodobnost uznání žadatele za uprchlíka podle směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (čl. 32 odst. 4). Pokud tomu tak je, mohou členské státy rozhodnout o dalším posuzování žádosti, a to za předpokladu, že dotyčný žadatel nemohl v předchozím řízení bez vlastního zavinění uvést tyto nové skutečnosti či zjištění, zejména při využití svého práva na účinný opravný prostředek (čl. 32 odst. 6).

Ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu je tedy jakousi transpoziční syntézou problematiky podání opakovaných žádostí o udělení mezinárodní ochrany tak, jak je upravena v procedurální směrnici. Z dikce citovaného ustanovení zákona o azylu lze přitom dovodit nutnost kumulativního splnění dvou podmínek pro to, aby bylo možné opakovanou žádost věcně projednat:

1. je nutno uvést nové skutečnosti nebo zjištění;

2. musí se přitom jednat o takové skutečnosti či zjištění, jež nebyly bez vlastního zavinění žadatele zkoumány v předchozím řízení.

Ad 1. Za nové skutečnosti nebo zjištění je pak ve smyslu procedurální směrnice nutno považovat nikoli jakékoli nové skutečnosti nebo zjištění, ale pouze takové, které by prima facie mohly mít dopad do hmotněprávního postavení žadatele. Ostatně v jiných případech by nové správní řízení pozbývalo jakéhokoli smyslu, protože jeho výsledek by byl předem daný a ve svém důsledku by takové správní řízení nekorespondovalo s požadavkem hospodárnosti vnímaným jakožto dosahování žádoucích výsledků s co nejmenšími možnými náklady.

Ad 2. Ve vztahu k druhé z uvedených podmínek je třeba vyjít z toho, že v rámci azylového řízení existují dvě základní povinnosti – břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Jak již Nejvyšší správní soud vyslovil ve svém rozsudku ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005 - 86, (dostupný z http://www.nssoud.cz) „*zatímco důkazní břemeno může v některých případech nést i správní orgán, povinnost tvrzení leží vždy na žadateli o azyl. Představa, že by správní orgán sám zjišťoval pronásledování či potenciální ohrožení žadatele o azyl v zemi jeho původu, je zcela nereálná. Jedině žadatel sám nejlépe ví, z jakých důvodů svou zemi původu opustil, zda byl pronásledován a z jakých důvodů. V průběhu řízení o udělení azylu musí žadatel uvést veškeré relevantní důvody, na základě kterých poté správní orgán jeho žádost posoudí.*“ Pro úplnost lze ještě odkázat na rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 42 (www.nssoud.cz), v němž bylo uvedeno, že: „*správní orgán není povinen hodnotit jiné skutečnosti než ty, které žadatel o azyl uvedl jako důvody, pro které o azyl žádá*.“ Proto pokud žadatel neuvedl všechny důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jedná se o skutečnost přičitatelnou pouze jemu, a nelze akceptovat, že by toto neunesení břemena tvrzení mohl zhojit pomocí podání opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

Institut opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany neslouží k upřesňování či skutkovému doplňování předchozí žádosti. Jeho hlavním smyslem a účelem je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit postavení žadatele a které nemohl uplatnit vlastní vinou během předchozího řízení. Zpravidla se přitom může jednat o takové skutečnosti, ke kterým došlo během času a jako takové lze připomenout zejména změnu situace v zemi původu nebo změnu poměrů ve vztahu k osobě žadatele, např. udělení azylu matce nezletilé žadatelky, jejíž žádost již byla pravomocně zamítnuta; k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008 - 57, www.nssoud.cz, dle kterého: „*...byla-li by matka nezletilé stěžovatelky v dalším řízení před správním orgánem úspěšná, tj. bylo-li by shledáno, že je v zemi původu pronásledována, resp. byl-li by shledán její odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu nebo hrozba nebezpečí vážné újmy, mohla by v novém řízení o udělení mezinárodní ochrany uspět i její nezletilá dcera.*“

Lze tedy uzavřít, že ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu představuje jistý filtr, jehož prostřednictvím je možné propustit do dalšího opakovaného řízení o udělení mezinárodní ochrany již jednou rozhodnutou věc. Jedná se přitom o výjimku, kterou je třeba vykládat restriktivně tak, aby byl respektován jeden ze základních principů rozhodování ve veřejném právu, a sice princip právní jistoty, jehož výrazem je i překážka

věci pravomocně rozhodnuté, *tzv. res iudicata*, resp. v daném případě *res administrata*. Při opakovaném podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je proto nutno důsledně dbát na splnění obou výše uvedených podmínek, které mají na straně jedné garantovat určitou přidanou hodnotu nové žádosti, jež může vést k jinému rozhodnutí než u žádosti předchozí, a na straně druhé zajistit, aby nedocházelo k účelovému podávání opakovaných žádostí tak, jako tomu svědčí skutkové okolnosti projednávané věci."

Aplikací § 10a písm. e) zákona o azylu se zdejší soud v obecné rovině zabýval též v rozsudku z 30. 6. 2009, č.j. 4 Azs 23/2009 - 64, v němž zejm. konstatoval: „[P]*odává-li žadatel o mezinárodní ochranu opakovanou žádost, stanoví zákon o azylu pro věcné posouzení žádosti podmínku tvrzení nových skutečností či zjištění. Je tedy povinností žadatele, aby takovéto nové skutečnosti či zjištění správnímu orgánu v nové žádosti uvedl. V opačném případě je nucen správní orgán na základě citovaného § 10a písm. e) zákona o azylu posoudit žádost jako nepřípustnou.*"

Odborná literatura ve vztahu k již zmíněnému čl. 25 odst. 2 písm. f) procedurální směrnice uvádí, že „*musí být vykládáno jazykově: pouze pokud je následná žádost založena na zcela stejných důvodech jako žádost předchozí, může být shledána nepřípustnou. Pokud žadatel uplatní nové skutečnosti (elements), žádost z tohoto důvodu nepřípustnou shledat nelze.*" (Srov. BATTJES, H.: *European Asylum Law and International Law*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2006, s. 338-339)

S ohledem na výše uvedené je Nejvyšší správní soud toho názoru, že „novost" skutečností uváděných žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, tedy především to, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany v předchozím řízení rozhodující skutečnosti zaviněně neuvedl, je třeba posuzovat především ve vztahu k řízení před správním orgánem. Jestliže tedy předchozí řízení před žalovaným o udělení azylu (mezinárodní ochrany) skončilo dne 2. 6. 2005, kdy nabylo právní moci rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 5. 2005, pak je zřejmé, že sňatek stěžovatele, ke kterému došlo 1. 4. 2006 a narození syna dne X, nemohl stěžovatel objektivně v předchozím řízení o udělení mezinárodní ochrany před žalovaným v průběhu pohovoru uplatnit a jedná se tudíž o skutečnosti, které nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele zkoumány v předchozím řízení o udělení azylu (mezinárodní ochrany). Závěr krajského soudu, že sám žalobce zavinil, že uvedené skutečnosti nemohly být předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v tomto předchozím pravomocně ukončeném řízení o mezinárodní ochraně je tedy nesprávný.

Nutno připustit, že stěžovatel mohl na skutečnost uzavření manželství s občankou České republiky poukázat v předchozím přezkumném řízení před krajským soudem, neboť ke sňatku došlo dne 1. 4. 2006 a krajský soud rozhodl dne 15. 5. 2006, což však stěžovatel neučinil. Tato skutečnost však nemá význam z hlediska aplikace ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu správním orgánem, neboť s ohledem na výše uvedené je zřejmé, že „novost" skutečností ve smyslu naposledy uvedeného ustanovení zákona o azylu je třeba posuzovat ve vztahu ke správnímu řízení, nikoli též ve vztahu k navazujícímu soudnímu řízení.

Na těhotenství své manželky stěžovatel v předchozím řízení správním, či v řízení o žalobě či v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu upozornit nemohl, neboť syn stěžovatele se narodil až dne X a řízení před krajským soudem skončilo 15. 5. 2007, přičemž k meritornímu projednání kasační stížnosti vůbec nedošlo z důvodu nezastoupení stěžovatele advokátem, pro něž byla kasační stížnost odmítnuta. Narození syna pak nemohl v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem uvést v žádném případě, neboť o kasační stížnosti bylo rozhodnuto několik měsíců předtím, než se jeho syn narodil (kasační stížnost byla Nejvyšším správním soudem odmítnuta dne 20. 6. 2007).

Není přitom pochyb o tom, že skutečnosti, kterými stěžovatel odůvodňuje svou žádost o udělení azylu v nynějším řízení (jeho manželství a narození syna) se podstatně liší od skutečností uváděných v předchozím řízení (obava z jednání věřitelů) a zároveň mají dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Nejvyšší správní soud tak má za to, že stěžovatel splnil obě kumulativně stanovené podmínky plynoucí z § 10a písm. e) zákona o azylu, a bylo proto namístě jeho opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany věcně projednat.

Závěr žalovaného, že žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany je nepřípustná podle § 10a písm. e) zákona o azylu je tudíž nesprávný. V této souvislosti Nejvyšší správní soud uvádí, že výrok a odůvodnění rozhodnutí žalovaného jsou rozporné, neboť žalovaný, přestože ve výroku svého rozhodnutí dospěl k závěru, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je nepřípustná podle § 10a písm. e) zákona o azylu a řízení podle § 25 písm. i) téhož zákona zastavil, se novými skutečnostmi uváděnými žalobcem (manželstvím a narozením dítěte), v odůvodnění věcně a velmi podrobně zabýval. Pokud by se však o nové skutečnosti nejednalo, postačovalo by pouze odůvodnit závěr, proč se nejedná o nové skutečnosti a nebylo by vůbec třeba se jimi meritorně zabývat.

Jak již bylo uvedeno výše, výrok rozhodnutí žalovaného nemůže obstát. Je tomu tak především proto, že aplikace § 10a písm. e) zákona o azylu nepřipadá v posuzované věci v úvahu a dále proto, že výrok je rozporný s odůvodněním rozhodnutí žalovaného.

S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že v projednávané věci mělo být rozhodnutí žalovaného Krajským soudem v Praze pro nezákonnost zrušeno a krajský soud pochybil, pokud tak neučinil. Z povahy věci, tj. naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., zde nepřichází v úvahu jakékoliv doplnění řízení, nebo vypořádání dalších žalobních námitek, které by bylo lze Krajskému soudu v Praze uložit, a jehož výsledkem by mohl být jiný právní závěr. Pokud by totiž Nejvyšší správní soud zrušil toliko rozsudek Krajského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení, Krajský soud v Praze by v novém rozhodnutí - vázán závazným právním názorem vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu – pouze zopakoval argumentaci Nejvyššího správního soudu a ze stejných důvodů zrušil rozhodnutí žalovaného. Takový postup by neodpovídal zásadě rychlosti řízení a byl by procesně nehospodárný.

Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Praze. Věc mu však nevrátil k dalšímu řízení, neboť podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. současně zrušil žalobou napadené

rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 2. 2012, č. j. OAM-330/LE-PA03-PA03-2011. Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení.

S přihlédnutím ke shora uvedeným skutečnostem je Nejvyšší správní soud toho názoru, že žalovaný měl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany věcně posoudit podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu, event. vyhodnotit z hlediska splnění podmínek podle § 16 odst. 1 písm. f) téhož zákona.

Tímto právním názorem Nejvyššího správního soudu je žalovaný v dalším řízení podle § 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. vázán.

O náhradě nákladů řízení před Krajským soudem v Praze a řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že stěžovatel má právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil, neboť měl ve věci plný úspěch (§ 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s.).

Náklady řízení stěžovatele tvoří odměna zástupci Mgr. Pavlu Čižinskému, která byla stanovena za jeden úkon právní služby v řízení před Nejvyšším správním soudem - písemné podání soudu ve věci samé (kasační stížnost ze dne 21. 5. 2012) podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. (dále jen „advokátní tarif“) a za dva úkony v řízení před krajským soudem - převzetí a příprava zastoupení a písemné podání soudu ve věci samé (žaloba ze dne 20. 2. 2012) podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu. Za výše uvedené úkony tak náleží zástupci stěžovatele v souladu s ustanovením § 7 a § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu odměna ve výši 3x 2100 Kč a 3x režijní paušál ve výši 300 Kč, celkem tedy 7200 Kč. Zástupce stěžovatele soudu nesdělil a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by byl plátcem daně z přidané hodnoty. Žalobci se tedy přiznává náhrada nákladů řízení v celkové výši 7200 Kč, kterou mu je žalovaný povinen vyplatit k rukám jeho zástupce do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu